

Biegunki powodowane przez rotawirusy epidemiologia i zapobieganie

Rotawirusy są najczęstszą przyczyną występowania u dzieci niebakteryjnych biegunek zakaźnych, chorować mogą również osoby dorosłe. Do zakażenia dochodzi drogą fekalno-oralną na skutek bezpośredniego kontaktu z osobą zakażoną lub jej wydaliniami – głównie poprzez zanieczyszczone kałem ręce, powierzchnie czy przedmioty codziennego użytku, czemu sprzyja nieprzestrzeganie podstawowych zasad higieny. Możliwe jest również zakażenie przez zanieczyszczoną żywność lub wodę. Ze względu na dużą zakaźność rotawirusy są również częstą przyczyną zakażeń w dziecięcych oddziałach szpitalnych.

Zachorowanie można przeżyć wielokrotnie, ponieważ pierwotna infekcja daje jedynie częściową odporność, która jednak w przypadku powtórnego zakażenia powoduje bezobjawowy lub lekki przebieg choroby. Szacuje się, że około 70% dzieci do 5 roku życia ma przeciwciała przeciwko tym wirusom co świadczy o przebyciu zakażenia. Najpoważniejsze znaczenie kliniczne mają infekcje wirusami grupy A, które są przyczyną ostrych biegunek u dzieci młodszych. Rotawirusy najbardziej zagrażają niemowlętom oraz dzieciom do 5 roku, a także osobom starszym po 65 roku życia. Okres od momentu zakażenia do chwili wystąpienia objawów choroby jest krótki – wynosi zazwyczaj od kilku do 24 godzin. Zachorowania mogą mieć zróżnicowany przebieg, od łagodnego po ciężki. W przypadku zachorowań o przebiegu średnio nasilonym i ciężkim poza wodnistą biegunką z obecnością śluzu obserwujemy inne objawy, takie jak gorączka (do 38,5o C), wymioty oraz cechy odwodnienia organizmu - uczucie suchości w jamie ustnej, suchy język i błony śluzowe, uczucie pragnienia, utrata elastyczności skóry. Choroba trwa zwykle od 4 do 10 dni, sporadycznie może się przedłużać do kilku tygodni. Szczególnie niebezpieczne są biegunki małych dzieci. Objawy ze strony układu pokarmowego – biegunka i wymioty, szybko powodują utratę płynów i elektrolitów w organizmie i w efekcie doprowadzają do zaburzeń metabolicznych.

Leczenia zakażeń rotawirusowych ma charakter wyłącznie objawowy, brak jest leczenia przyczynowego. Przy łagodnym klinicznym przebiegu zachorowania zazwyczaj wystarczy doustne uzupełnianie płynów. Ważne jest przestrzeganie diety np. w postaci kleików z kaszy lub ryżu. Małe dzieci oraz osoby z upośledzoną odpornością wymagają na ogół hospitalizacji i dożylnego podawania płynów i elektrolitów. U dorosłych przebieg jest często bezobjawowy.

Epidemiologię zakażeń wywoływanych przez rotawirusy charakteryzuje sezonowość. Zachorowania występują znacznie częściej w miesiącach jesiennych, zimowych i wczesnowiosennych. Brak jest obecnie jednoznacznego wyjaśnienia dla tak dużej zmienności w występowaniu liczby zachorowań w na przestrzeni czasu. Być może odgrywają w tym rolę czynniki związane z nosicielstwem i replikacją wirusa u człowieka lub warunki klimatyczno-środowiskowe.

Ryzyko zakażenia rotawirusami można zmniejszyć poprzez:

- 1) bezwzględne przestrzeganie zasad higieny osobistej i otoczenia,
- 2) szczepienie ochronne przeciwko rotawirusom (zalecane w Programie Szczepień Ochronnych dla dzieci w wieku od 6 do 24 tygodnia życia - decyzję o szczepieniu należy każdorazowo skonsultować z lekarzem - szczepionka jest dostępna wyłącznie na receptę lekarską),
- 3) przestrzeganie podstawowych zasad higieny przyrządzania posiłków - więcej informacji na ten temat znajduje się w materiale [„Pięć kroków do bezpiecznej żywności”](#),
- 4) mycie i dezynfekcję powierzchni, z którymi stykała się chora osoba.

Norowirusy

Norowirusy są częstą przyczyną występowania zakażeń pokarmowych u ludzi, objawiających się takimi dolegliwościami jak wymioty, biegunka i bóle brzucha. Rzadziej występują gorączka, dreszcze i bóle głowy.

Okres od momentu zakażenia do chwili wystąpienia objawów jest krótki i wynosi od 12 do 48 godzin od momentu zakażenia. Zachorowania z reguły charakteryzują się łagodnym przebiegiem, ale mogą też wystąpić nagle i powodować duże odwodnienie. Wyzdrowienie następuje najczęściej w przeciągu jednego do trzech dni. Na skutek zakażenia rzadko dochodzi do zgonu, ale może on nastąpić zwłaszcza u osób starszych lub z osłabioną odpornością.

Do zakażenia dochodzi poprzez bezpośredni kontakt z chorą osobą lub przedmiotami i powierzchniami zanieczyszczonymi norowirusami pochodzącymi od chorej osoby. Zakażenie może również nastąpić drogą pokarmową, na skutek spożycia skażonej żywności lub wody.

Zachorować mogą osoby w każdym wieku, gdyż przebycie zachorowania nie chroni przed następnym zachorowaniem (nie jest wytwarzana długotrwała odporność organizmu zapobiegająca ponownemu zachorowaniu).

Norowirusy są częstą przyczyną powstawania dużych ognisk zakażeń pokarmowych ponieważ bardzo łatwo przenoszone są z człowieka na człowieka. Ogniska zakażeń norowirusami najczęściej występują w środowiskach skupiających duże grupy ludzi na niewielkiej powierzchni, jak szpitale, domy opieki społecznej, szkoły itp. Często jedynym skutecznym sposobem eliminacji kolejnych zachorowań jest czasowe zamknięcie instytucji, w której wystąpiło takie ognisko i eliminacja zachorowania.

Przecięcie dróg szerzenia zakażenia wymaga bezwzględnego przestrzegania zasad higieny osobistej. Ponadto konieczna jest też systematyczna dezynfekcja skażonych wirusem powierzchni oraz odpowiednia higiena przygotowywania posiłków.